

SZABADKERESKEDELEM ÉS SZERZŐI JOG

Az Európai Unió Kanadával, Dél-Koreával és a CARIFORUM-államokkal kötött szabadkereskedelmi megállapodásainak szerzői jogi vonatkozásai¹

Mezei Péter
egyetemi docens

Harkai István
PhD hallgató

*Összehasonlító Jogi Intézet
Szegedi Tudományegyetem*

Egy-egy ország gazdasága hagyományosan saját nemzeti érdekeinek a kifejezésre juttatója. Ennek egyik fontos eleme a belső gazdasági rend kiszámíthatóságának biztosítása. Ezen felül az idők folyamán kiemelkedő jelentőségre tettek szert azok a gazdasági intézkedések, amelyeknek kifejezetten a külföldi áruk, szolgáltatások, munkavállalók stb. elleni védekezést szolgálták. Ilyenek (voltak) például a vámok, különadók, importkvóták, határellenőrzések, létszámkorlátozások stb.

A XX. században meginduló globalizáció, és annál is közvetlenebbül a különböző regionális gazdasági együttműködések megjelenése azonban alapjaiban tarthatatlanná tette a régi zárt nemzeti gazdaságpolitikai berendezkedéseket. A cél – legalábbis részben – már nem kizárólag a nemzeti érdekek érvényre juttatása volt. Felismerték ugyanis az államok, milyen jelentős, kiaknázatlan gazdasági potenciál rejlik az egyes nemzeti gazdaságpolitikák összehangolásában. A regionális együttműködések vezérlő motívumává a rendszeren belüli közös szabályok kidolgozása vált. Ezzel egyszerre tettek az államok egyenlőséget valamennyi belső szereplő között, legalábbis elvben, hiszen mindig voltak sikeresebb és kevésbé sikeres cégek és iparágak. Ennek révén egyben megvalósulhatott a rendszeren belüli gazdasági mobilitás. Másrészt lehetővé vált a „klubon kívülről” érkezőkkel szembeni egységes fellépés.

Az Európai Gazdasági Közösség (EGK), utóbb az Európai Unió (EU) legalább részben ebből a célból jött létre. Az alapító hatok gazdaságának akkori – II. világháborút követő – állapotában nagyon is fontos volt, hogy az EGK/EU tisztázza a tagállamok közös játszóterének alapszabályait. Utóbb pedig csak azok léphettek be ebbe a speciális klubba, akik vállalták e házirendet.

Magától értetődik, hogy egy adott gazdasági együttműködésnek nem mindenki lehet részese, még akkor sem, ha örömmel vállalná a közös feltételek betartását. Különösen jelentős korlátozás még a mai 21. század gazdaságában is a földrajzi elhelyezkedés. Elméletben ugyan létrejöhetne Európa és Ausztrália között is vámunió, ám annak gyakorlati működtetése viszonylag nehezen képzelhető el. Ugyanakkor az is tény, hogy például a földrajzi elhelyezkedés csak bizonyos korlátokat állíthat a közös akarat elé, amennyiben két, akár egymástól távol helyezkedő ország/szervezet nyitott a kölcsönös együttműködés iránt. Így például Ausztrália és az EU között is létezik egy partnerségi keret-megállapodás, amely a

¹ A tanulmány az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósul meg, és az a Komplex szellemi tulajdonvédelmi kutatás- és oktatásfejlesztési program keretében, 2017. november 30-án megtartott záró-konferencián előadásra került.

két ország közötti gazdasági kapcsolatokat a vámok és a technikai, illetve adminisztratív akadályok lebontásával, a szolgáltatások fogalmának harmonizálásával, a szolgáltatások és befektetések erősítésével, továbbá a kölcsönös beruházás-védelemmel igyekszik elérni.²

Az előbbiekből is következően az Európai Unió különféle gazdasági megállapodásokat kötött a különböző országokkal. Valamennyi ilyen gazdasági megállapodás megszületése és későbbi sikeressége alapvetően azon múlik, képesek-e a szerződő felek megtalálni a kölcsönösen előnyös megoldásokat. Egy profán, mégis életbe vágó példát hozva, ilyen terület napjainkban a tejipar. A Japánnal folytatott szabadkereskedelmi tárgyalások egyik legfontosabb célja, hogy Japán lebontsa az európai tejtermékekkel, különösen a sajtokkal kapcsolatos vámokat. Cserébe Japán az autóiparára kivetett vámok csökkentését várja az Európai Uniótól.³ Az EU-Japán gazdasági partnerségi megállapodást a felek végül 2017. december 8-án elfogadták. A feleket képviselő Jean-Claude Juncker és Abe Shinzo közös nyilatkozata szerint „[a] protekcionista mozgalmak térnyerésének közepette az EU-Japán gazdasági partnerségi megállapodásról szóló tárgyalások lezárása tanúságot tesz a világnak az EU és Japán azon szilárd politikai szándékáról, hogy továbbra is kiállnak a szabadkereskedelem mellett, és határozott lépéseket tesznek előmozdítására”.⁴ Az EU és Kanada által hét éven keresztül tárgyalt CETA-t pedig majdnem megbuktatta a 3.5 milliós lélekszámú belga Vallon Régió, amelynek tejtermelői agresszív kampánnyal kísért referendummal igyekeztek a szerintük a tejparra nézve hátrányos megállapodást.⁵

Az EU gazdasági megállapodásainak egy része ún. szabadkereskedelmi megállapodás. Ezek előszeretettel tartalmazznak a szellemi tulajdonnal, és azon belül is a szerzői joggal kapcsolatos rendelkezéseket. E passzusokat szemügyre véve általánosságban elmondható, hogy az előírások mintáját és egyben a kiindulópontját mindig a *Megállapodás a Szellemi*

² A kapcsolódó általános tájékoztatást és a releváns dokumentumokat lásd: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/australia/>. (Valamennyi internetes hivatkozás utolsó megtekintésének dátuma: 2017. november 30.)

³ „Europe is seeking a rollback in Japan’s high tariffs on food imports, which include 30 percent on imported cheese, 10 percent on chocolate and 9 percent on canned tomatoes. Japan is pushing Europe to eliminate a 10 percent tariff on Japanese automobiles. Final changes to tariffs were being laid out in appendixes and were not in the partial draft.” Lásd: TABUCHI, Hiroki – EWING, Jack: *Europe and Japan Near Trade Deal as U.S. Takes Protectionist Path*. The New York Times, June 23, 2017 (<https://www.nytimes.com/2017/06/23/business/europe-japan-trade-deal.html>).

⁴ Jean-Claude Junckernek, az Európai Bizottság elnökének és Shinzo Abénak, Japán miniszterelnökének közös nyilatkozata, Brüsszel, 2017. december 8., STATEMENT/17/5182 (http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-5182_hu.htm). Arról megoszlanak a vélemények, hogy a megállapodás a gyakorlatban milyen változásokat hozhat. Bár az elsődleges európai hasznélvezői az agrár és az egészségügyi szektor, valamint a vonatgyártásra szakosodott cégek lehetnek, Japánban pedig várhatóan az autóipar profitálhat mindebből a legtöbbet. Mégis, az Európai Unió Japánba tartó exportja mindössze a teljes kivitel 2 százalékát teszi ki. Lásd: RAO, Prashant S. – EWING, Jack: *E.U. and Japan Reach Deal to Keep ‘Flag of Free Trade Waving High’*. The New York Times, December 8, 2017 (<https://www.nytimes.com/2017/12/08/business/economy/eu-japan-trade.html>).

⁵ „The Wallonia region of Belgium is home to 3.5 million of the country’s 11.2 million people. Yet in single-handedly blocking a trade deal produced over seven years between the European Union and Canada, it effectively determined the terms of commerce applying for 500 million Europeans. The Walloons did not relish the idea of having to compete against imported dairy products from Canada. Britain makes cars, medical devices and sophisticated parts for airplanes. It is a global leader in financial services. Somewhere in the European Union must surely lurk some other Wallonia that will seize the opportunity to slap tariffs on British goods even at the cost of broader economic interests.” Lásd: Goodman, Peter S. – Kanter, James: *With Europe-Canada Deal Near Collapse, Globalization’s Latest Chapter Is History*. The New York Times, October 21, 2016 (<https://www.nytimes.com/2016/10/22/business/international/european-union-canada-trade-agreement-ceta.html>).

Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonatkozásairól (TRIPS) adta. A szellemi tulajdonnal kapcsolatos legjelentősebb kereskedelmi egyezmény ugyanis a korábban is hatályos nemzetközi szerzői jogi egyezményekre építkező minimum szabályokat,⁶ valamint hozzájuk kapcsolódóan a szabályok többségére nézve alkalmazható nemzetközi vitarendezési mechanizmust hozott létre.⁷ A TRIPS a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) keretrendszerébe illeszthető, amelynek jelenleg 162 állam, valamennyi WTO tagállam, a részese. Ezért amennyiben valamely állam/szervezet, tanulmányunk szempontjából konkrétan az EU, szabadkereskedelmi megállapodást kíván kötni más állammal vagy államokkal, akkor azt csak ún. TRIPS-plusz megállapodás formájában teheti.⁸ E megállapodások a TRIPS rendelkezésein nyugszanak, ám azt vagy további és/vagy szigorúbb szabályokkal egészítik ki, vagy lebontják a benne foglalt flexibilitást (a korlátozások és kivételek visszametszésével).⁹ Mindkét esetben a végeredmény a jogosultak számára kedvezőbb, magasabb szintű jogvédelem.

A tanulmány az EU által kötött szabadkereskedelmi megállapodások közül háromnak a szerzői jogi előírásait veszi alaposan szemügyre. Igyekszünk azt megvizsgálni, hogy ezek a szabadkereskedelmi megállapodások miként képesek az EU magas szintű szerzői jogi szabályanyagát globálisan kiterjeszteni. Hipotézisünket pedig Sam Ricketson és Jane Ginsburg kiváló kötetéből hozható idézettel tudjuk a legkiválóbban összefoglalni: „a bilaterális megállapodások irányába való elmozdulás szükségképpen hatást gyakorol a multilaterális rendszerre is, mivel a bilaterális megállapodások olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek a hiperhatalmak nemzeti megoldásait tükrözik”.¹⁰

A tanulmány I. fejezete röviden áttekinti az EU által kötött gazdasági megállapodások típusait és alapvető jellegzetességeit, külön kitérve a szabadkereskedelmi megállapodásokra. A II. fejezet az 2007-es EK-CARIFORUM,¹¹ a 2010-es EU-Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodásokat,¹² valamint a Kanadával 2016-ban aláírt CETA¹³ szerzői jogi szabályanyagait ismerteti. A III. fejezet e szabályok fényében von le következtetéseket arra vonatkozóan,

⁶ TRIPS Megállapodás, 9-14. cikkek.

⁷ Uo. 63-64. cikkek, melyek visszautalnak az általános GATT szabályozásra a vitarendezést illetően.

⁸ MOERLAND, Anke: *Do Developing Countries Have a Say? Bilateral and Regional Intellectual Property Negotiations with the EU*. IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2017/7. 763.

⁹ ACQUAH, Daniel: *Extending the Limits of Protection of Pharmaceutical Patents and Data Outside the EU – Is There a Need to Rebalance?* IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2014/3. 267.; ALEMAN, Marco M.: *Impact of TRIPS-Plus Obligations in Economic Partnership- and Free Trade Agreements on International IP Law*. In: Drexl, Josef – Ruse-Khan, Henning Grosse – Nadde-Phlix, Souheir (ed.): *EU Bilateral Trade Agreements and Intellectual Property: For Better or Worse?* MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law 20, Springer, Berlin – Heidelberg, 2014. 62-63. A szakirodalom egy további megjelölést is ismer a TRIPS-ben foglaltaktól eltérő (többlet) rendelkezésekre nézve. A „TRIPS-extra” ugyanakkor leginkább azt jelenti, amikor a TRIPS által *nem tárgyalt* területeken iktatnak szabadkereskedelmi megállapodásokba többletelőírásokat a szerződő felek. Lásd: Uo. 63.

¹⁰ „[T]he move towards bilateralism must have implication for the multilateral system as the bilateral agreements come to contain stipulations that reflect the domestic standards of the hyperpower”. Lásd: Ricketson, Sam – Ginsburg, Jane: *International Copyright and Neighbouring Rights – The Berne Convention and Beyond, Volume I.*, Oxford University Press, New York 2006: para. 4.55.

¹¹ A kapcsolódó általános tájékoztatást és a releváns dokumentumokat lásd: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/caribbean/>.

¹² A kapcsolódó általános tájékoztatást és a releváns dokumentumokat lásd: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-korea/>.

¹³ A kapcsolódó általános tájékoztatást és a releváns dokumentumokat lásd: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/canada/>.

hogy az EU miként igyekszik a saját belső, magas szintű szerzői jogi védelmét – folyamatos fejlesztések mellett – nemzetközi megállapodások útján világszerte alkalmazni.

I. Az EU szabadkereskedelmi megállapodásai

Az EU a világgazdaságra nem csupán saját belső szabályozásával, a Vámunióval és az uniós alapszabadságok alkalmazása révén hat. A világ egyik vezető gazdasági egységként igyekszik az általa eddig elért célokat világszerte terjeszteni, lehetővé téve az uniós jogosultak magas szintű védelmét harmadik országok területén is. Ennek érdekében az EU számtalan megállapodási formát alkalmaz, mindig attól függően, hogy az adott harmadik állammal (illetve államok csoportjával) melyik együttműködési forma jelenti a legelőnyösebb megoldást. Az EU kereskedelmi megállapodásainak¹⁴ alapvetően három nagy típusa ismert, azon belül is számos további elnevezést alkalmaznak a tárgyalások során.

Az egyik nagy típusa a kereskedelmi megállapodásoknak a *vámunió*. Ennek a célja, hogy a bilaterális megállapodásokban lebontsa a vámkezelési illetekeket, valamint hogy a partnerállamok területére importált árukra nézve egységesen alkalmazzon vámtarifákat. A *stabilizációs és társulási megállapodások*, a *(mély és átfogó) szabadkereskedelmi megállapodások* és a *gazdasági partnerségi megállapodások* célja, hogy megszüntessék vagy csökkentsék a vámtarifákat a partnerállamok közötti bilaterális kereskedelemben. A *partnerségi és együttműködési megállapodások* pedig úgy kívánnak egy általános keretet adni a bilaterális kereskedelmi kapcsolatoknak, hogy a vámtarifákat nem érintik.

Az EU a partnerállam(ok) földrajzi elhelyezkedésétől is függően változatosan alkalmazza ezeket a megoldásokat. Mivel a vámunió biztosítja a legszabadabb kereskedelmi együttműködés lehetőségét a tagállami cégek számára, illet viszonylag csekély számban köt az EU. Ezzel ellentétben a másik két kategóriára számos példa hozható az elmúlt időszakból.

Szellemi tulajdonvédelmi rendelkezéseket leginkább a (mély és átfogó) szabadkereskedelmi megállapodások és a gazdasági partnerségi megállapodások tartalmazzák. Mint azt Moerland jelezte friss tanulmányában, az EU által 2006-ot megelőzően kötött ilyen megállapodások viszonylag csekély számban tartalmaztak szellemi tulajdonvédelmi klauzulákat. Ezzel ellentétben a 2006-ot követően megszületett megállapodásokban átlagosan harmincháromra rúg az e területet érintő cikkek száma. Ez az éles váltás elsődlegesen az Európai Bizottság 2006-ban meghirdetett „globális Európa” stratégiájának tudható be, melynek keretében a Bizottság az EU versenyképességének a növelését tűzte ki célul.¹⁵

A szellemi tulajdonvédelmi rendelkezések szabadkereskedelmi megállapodásokba foglalásának uniós gyakorlata tökéletesen illeszkedik a globális mintákba. A WTO gazdasági elemző és statisztikai osztálya által 2014-ben kiadott kutatási jelentés szerint ugyanis a 2014-ig a WTO-hoz bejelentett és még hatályos 245 kétoldalú és regionális megállapodás közül 174 megállapodás (71%) tartalmazott szellemi tulajdonvédelmi klauzulákat. Ugyanez a szám a 2000-et követően benyújtott megállapodások vonatkozásában 80%, tehát a tendencia növekvő e téren.¹⁶ A Max Planck Intézet innovációs és versenyjogi központjának

¹⁴ Az EU kereskedelmi megállapodásainak tételes felsorolását lásd: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>.

¹⁵ Moerland 2017. 762-763.

¹⁶ VALDÉS, Raymundo – McCANN, Maegan: *Intellectual property provisions in regional trade agreements: Revision and update*. WTO Staff Working Paper, No. ERSD-2014-14, 2014. 21. (<https://www.econstor.eu/>)

kutatása igazolni tűnik ugyanakkor, hogy a szellemi tulajdonvédelmi rendelkezések ilyen mértékű alkalmazása nem elsősorban a szellemi tulajdonvédelem magas szintű védelmének a megteremtését célozza. Sokkal inkább azt, hogy ezen rendelkezések beemelésével lehetőség nyíljon egy átfogóbb – a szellemi tulajdonvédelemtől független – kereskedelmi megállapodás megkötésére.¹⁷ Más szóval a szellemi tulajdonvédelem csak az alkupozíció része, a mérleg egyik nyelvére tett egyetlen súlyocsksa, hogy egy hatékony és célorientált „package deal” megszülethessen.¹⁸

Az alábbiakban a (mély és átfogó) szabadkereskedelmi megállapodások és a gazdasági partnerségi megállapodások köréből emelünk ki hármat, melyeket az EU eltérő régióba tartozó, (részben) eltérő gazdasági fejlettségű, eltérő gazdasági fókusszal rendelkező államokkal, eltérő időpontban kötött (bár részben azonos időszakokra esett ezek tárgyalása is). Ami közös valamennyiben, hogy 2006 után kerültek elfogadásra. Ezeken keresztül igyekszünk megvilágítani, hogy az EU a szellemi tulajdonvédelmen belül is különösen milyen szerzői jogi előírások alkalmazását várja el újdonsült kereskedelmi partnereitől.

II. Szerzői jog a szabadkereskedelmi megállapodásokban

1. A karibi-térség (CARIFORUM) és az EK/EU

A CARIFORUM-államok¹⁹ és az Európai Közösség által még a Nizza Szerződés hatálya alatt, 2008-ben megkötött gazdasági partnerség egyezmény²⁰ elsődleges céljaként az innováció és a kreativitás előmozdítását jelölte meg.²¹ A megállapodás ezt elsődlegesen nem az anyagi jogi rendelkezések útján képzelte el megvalósítani, mert e kérdésekkel csak szűkszavúan foglalkozott. E szerint a szerzői és szomszédos jogok védelmének kiinduló pontja, hogy az együttműködő országok a szabályozásukat a WCT és WPPT rendelkezéseivel

bitstream/10419/104752/1/797426418.pdf)

¹⁷ „Since the early 1990s, the world has witnessed an unprecedented inclusion of IP provisions in trade and other agreements that are outside the traditional domain of international IP law. Those agreements cover a wide range of issues and allow for deals in which IP provisions are agreed in exchange for trade preferences and other advantages. On both sides, these deals are driven by export interests and other objectives external to the IP system rather than the common goal to achieve a mutually advantageous, balanced regulation of IP among the parties. While these agreements may pursue an overall balance of concessions, they usually do not lead to international IP rules that address the interests of all countries affected.” Lásd: Max Planck Institute on Innovation and Competition: *Principles for intellectual property provisions in bilateral and regional agreements*. 2013. 1., Part One, I.1. (http://www.ip.mpg.de/fileadmin/ipmpg/content/forschung_aktuell/06_principles_for_intellectua/principles_for_ip_provisions_in_bilateral_and_regional_agreements_final1.pdf)

¹⁸ Seuba, Xavier: *The Relevance of the Principles for Intellectual Property Provisions in Bilateral and Regional Agreements vis-à-vis European Preferential Trade Agreements*. IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2013/8. 944-945.; Roffé, Pedro: *Intellectual Property Chapters in Free Trade Agreements: Their Significance and Systemic Implications*. In: Drexl, Josef – Ruse-Khan, Henning Grosse – Nadde-Phlix, Souheir (ed.): *EU Bilateral Trade Agreements and Intellectual Property: For Better or Worse?* MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law 20, Springer, Berlin – Heidelberg, 2014. 23.

¹⁹ Antigua és Barbuda, Bahamai Közösség, Barbados, Belize, Dominikai Közösség, Dominikai Köztársaság, Grenada, Guyanai Köztársaság, Haiti, Jamaica, Szent Kitts és Nevis-szigetek, Saint Lucia, Saint Vincent és Grenadine-szigetek, Suriname-i Köztársaság, Trinidad és Tobago.

²⁰ Gazdasági Partnerségi Megállapodás egyrésről a CARIFORUM-államok, másrésről az Európai Közösség és tagállamai között, L 289/I/3, 2008. október 30.

²¹ 131. cikk.

összhangban kötelesek kialakítani. Ezen felül a CARIFORUM-államok vállalták, hogy csatlakoznak a (nem audiovizuális) előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelmének nemzetközi kereteit megteremtő 1961-es Római Egyezményhez.²² Az egyezmény ezen felül kiterjed a számítógépi programalkotásokat illető szerzői jogokra, valamint a szerzői joggal szomszédos jogokra is.²³

Az egyezmény a legrészletesebben a szellemi tulajdonjogok érvényesítésével kapcsolatos kérdéseket szabályozza. A részes felek – a TRIPS és az uniós Jogérvényesítési irányelv mintájára – igazságos és méltányos intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat biztosítanak a szellemi tulajdonjogok megsértése esetére, amelyek nem lehetnek szükségtelenül bonyolultak vagy költségesek, nem tartalmazhatnak ésszerűtlen időbeli korlátokat és nem okozhatnak késedelmet. Arányosnak, hatékonyak és visszatartó erejűnek kell lenniük ezen intézkedéseknek.²⁴ A jogérvényesítésre jogosultak körébe az egyezmény a TRIPS III. részét alapul véve a szellemi alkotások jogosultjait, az általuk felhasználásra jogosított személyeket, a közös jogkezelő szervezeteket és a hivatásos védelmi testületeket sorolja.²⁵

Az üzletszerűen elkövetett jogsértések esetén az egyezmény lehetőséget biztosít, hogy az illetékes igazságszolgáltató hatóságok bizonyítékok – így akár banki kommunikációs adatok, pénzügyi, kereskedelmi tartalmú dokumentumok, egyéb bizalmas jellegű információk – gyűjtését rendeljék el. Mindezeket az arányosság figyelembe vételével, a bizalmas adatok védelmét szem előtt tartva, az ellenérdekű fél felügyelete mellett rendelheti el.²⁶

A jogai érvényesítésére jogosult fél kérelmére a bíróság elrendelheti azonnali és hatékony ideiglenes intézkedésként a releváns bizonyítékok begyűjtését, megőrzését.²⁷

Az eljárás során a bizonyítékokon túl a jogait érvényesítő fél azt is kérheti a bíróságtól, hogy az írja elő a jogsértéssel érintett művekre, tartalmakra vonatkozó információk kiadásának kötelezettségét. Ilyen információ vonatkozhat arra a személyre, aki a jogsértő tartalmat kereskedelmi mértékben birtokolja, használja, biztosítja, vagy más módon volt a jogsértő műpéldány, szolgáltatás készítésébe, gyártásába vagy terjesztésébe bevonva.²⁸ Az információ vonatkozhat a jogsértő nevére, lacímére, a termék, szolgáltatás menynyiségére.²⁹ Ezeket a rendelkezéseket úgy kell alkalmazni, hogy átfogóbb tájékoztatást biztosítsanak a jogosultnak, a közölt információkra vonatkozó polgári vagy büntetőjogi eljárásokat pedig megfelelően alkalmazni kell.³⁰ Szabályozandó és szem előtt tartandó továbbá az információhoz való joggal való visszaéléssel kapcsolatos felelősség, egyúttal lehetőséget kell biztosítani az információnyújtás megtagadására, ha azzal a fentebb említett személyek beismernék saját vagy közvetlen rokonaiknak jogsértését.³¹ Végül megfelelően érvényesülniük kell az információforrások vagy a személyes adatok titkosságának védelmét szolgáló szabályoknak, ezáltal is garantálva az üzleti titkok és a személyes adatok védelmét.³²

²² 143. cikk 1. bekezdés, (a)-(b) pont, 2. bekezdés.

²³ 139. cikk 3. bekezdés.

²⁴ 151. cikk 1-2. bekezdés.

²⁵ 152. cikk (a)-(d) pont.

²⁶ 153. cikk.

²⁷ 154. cikk.

²⁸ 155. cikk 1. bekezdés, (a)-(d) pont.

²⁹ Uo. 2. bekezdés, (a)-(b) pont.

³⁰ Uo. 3. bekezdés, (a)-(b) pont.

³¹ Uo. (c)-(d) pont.

³² Uo. (e) pont.

A sérelmet szenvedett fél kérelmére a bíróságok ideiglenes intézkedést hozhatnak a szellemi tulajdonjogok küszöbön álló megsértésének megakadályozása céljából. Az intézkedésben előírhatják a jogsértés abbahagyását, illetve a jövőre nézve eltilthatják a jogsértő magatartása tanúsításától, sőt, akár kártérítési kötelezettséget is előírhatnak. Előzetes végzést azon közvetítő szolgáltatóval szemben is kibocsáthatnak, akinek a szolgáltatásait szellemi tulajdonjogok megsértése céljából harmadik személyek veszik igénybe. Jogsértő áruk lefoglalását, megsemmisítését ugyancsak elrendelhetik ilyen végzés keretében, amennyiben ezzel sikerül megakadályozni, hogy a szóban forgó áru kereskedelmi forgalomba kerüljön.³³

Ha az üzletszerűen elkövetett jogsértések esetén bizonyítható a kár megtérítésének megíúsulása, akkor a bíróság elrendelheti a jogsértő ingó és ingatlan vagyonának lefoglalását, amelybe beleértendő a bankszámla zárolása, egyéb vagyontárgyak lefoglalása. A cél által biztosított mértékben elrendelhető továbbá a banki, pénzügyi vagy üzleti dokumentumok közlése vagy a szükséges információkhoz való hozzáférés biztosítása.³⁴

A jogsértő költségére korrekciós intézkedésként elrendelhető azon áruk visszahívása, kereskedelmi forgalomból való végleges kivonása vagy megsemmisítése is, amelyekről bizonyítást nyert, hogy szellemi tulajdonjogot sértenek.³⁵

Ha a szellemi tulajdonjogok sérelmét bírósági határozatban állapították meg, akkor a jogsértő felet a bíróság határozatban eltilthatja a jogsértés további folytatásától. Ha ennek a tiltásnak nem tesz eleget, bíróság kiszabásának lehet helye. Ilyen tiltó végzés közvetítő szolgáltatókkal szemben is kibocsátható.³⁶

A kártérítés megállapításakor figyelembe kell venni az elmaradt hasznot, a jogsértő fél jogalap nélküli gazdagodását. A kártérítés átalányösszegben is megállapítható, amelynek alapjául szolgálhat a jogdíjak összege, amelyre a jogosult alappal számíthatott, amennyiben a jogsértő fél a felhasználásra engedélyt kért volna.³⁷ A perköltségeket a vesztes fél köteles fizetni, kivéve, ha méltányosságból helye lehet a költségek megosztásának.³⁸

2. Dél-Korea és az Európai Unió

A Dél-Korea és az Európai Unió által 2010-ben megkötött – és már 2011-től ideiglenesen alkalmazott – szabadkereskedelmi megállapodás is számos szellemi tulajdonvédelemre vonatkozó rendelkezést tartalmaz. Ezek szabályozásával a szerződő felek célkitűzése egyrészt az volt, hogy elősegítsék az innovatív és kreatív termékek előállítását és kereskedelmi forgalomba hozatalát, valamint hogy biztosítsák a szellemi tulajdonjogok magas szintű, hatékony védelmét.³⁹

Tekintettel arra, hogy Dél-Korea nem csatlakozott a meghatározó nemzetközi szerzői és kapcsolódó jogi megállapodásokhoz (a BUE-hoz, a Római Egyezményhez, illetve a

³³ 156. cikk 1-2. bekezdés.

³⁴ Uo. 3. bekezdés.

³⁵ 157. cikk 1-2. bekezdés.

³⁶ 158. cikk.

³⁷ 160. cikk 1. bekezdés, (a)-(b) pont.

³⁸ 161. cikk.

³⁹ 2011/265/EU határozat az Európai Unió és tagállamai és más részről a Koreai Köztársaság közötti szabadkereskedelmi megállapodásnak az Európai Unió nevében történő aláírásáról és ideiglenes alkalmazásáról, 10. fejezet, 10.11 cikk, a)-b) pont.

WCT/WPPT szerződésekhez),⁴⁰ szükségesnek mutatkozott, hogy részletes szerzői anyagi jogi előírásokat foglaljanak a megállapodásba. A megállapodás 10. fejezet A. szakasza a szerzői jogok és kapcsolódó jogok védelméről szól, s e passzusok nemzetközi kereteit a Római Egyezmény, a BUE, valamint a WCT/WPPT adják.⁴¹

A megállapodás az általános rendelkezések között rögzíti, hogy a szabályozás kiterjed valamennyi szerzői műre, ideértve a számítógépi programokat és az egyéni-eredeti szerkesztésű adatbázisokat, valamint azok szerzőire és a szomszédos jogi jogosultakra.⁴² A megállapodás, a TRIPS-ben foglaltakkal összhangban, röviden rögzíti, hogy a felek szabadon hozhatják létre a szellemi tulajdonjogok kimerülését szabályozó saját rezsimjüket.⁴³

A védelmi időt szerzők esetében a *post mortem auctoris* 70 évben,⁴⁴ műsorsugárzó szervezetek esetében pedig a műsor első sugárzását követő 50 évben határozza meg.⁴⁵ A megállapodás rögzíti, hogy a műsorok interneten történő továbbközvetítésére csak a jel jogosultja által vagy az ő engedélyével kerülhet sor.⁴⁶ A közös jogkezelő szervezetek közötti együttműködést a felek igyekeznek előmozdítani, biztosítva ezzel a kölcsönösen könnyebb hozzáférést és tartalomszolgáltatást, illetve a művek felhasználásáért járó jogdíjak kölcsönös átutalását. Ennek során törekednek az ésszerű és átlátható együttműködésre.⁴⁷

A megállapodás külön pontban szabályozza a műsorsugárzás és a nyilvánossághoz közvetítés eseteit. Sugárzásnak minősíti a hangok vagy képek és hangok, illetve ezek leképeződéseinek vezeték nélkül történő nyilvános vételre szánt közvetítését, a műhold útján történő közvetítést, a kódolt jelek közvetítését, ha a dekódolásra szolgáló eszközt a műsorsugárzó szervezet vagy az ő jóváhagyásával más fél szolgáltatja a lakosság számára.⁴⁸ Nyilvánossághoz közvetítésnek minősül a lakosság számára bármely médium használatával történő közvetítés, amely nem minősül sugárzásnak és amelynek tárgya előadás vagy hangfelvétel hangja, illetve annak leképezése. Ugyancsak nyilvánossághoz közvetítés a hangfelvételen rögzített hangok vagy azok leképezésének a lakosság számára hallhatóvá tétele.⁴⁹

A fenti két felhasználás engedélyezésére a felek kizárólagos jogot biztosítanak az előadók számára, kivéve, ha az előadás már önmagában is sugárzott előadás vagy rögzítés eredménye. A hangfelvételek előadói és előállítói egyszeri és méltányos díjazásra számíthatnak, ha a hangfelvételt kereskedelmi célból tették közzé, vagy a hangfelvételt vezeték nélküli sugárzás vagy nyilvánosság számára történő közvetítés céljából használják. A méltányos díjazást a felhasználótól az előadók, a hangfelvétel előállítók vagy ők együtt is kérhetik.

⁴⁰ Igaz, hogy Dél-Korea a WTO és azon keresztül a TRIPS részese, amely kifejezetten visszautal a Dél-Korea által alá nem írt megállapodásokra is, ám a szerződő felek ezt a jelek szerint nem találták kielégítőnek az anyagi jogi előírások harmonizált alkalmazhatósága érdekében. A szerződő felek a 10.2. cikk (1) bekezdésben ugyanakkor a TRIPS figyelembe vételére is kifejezett utalást tettek.

⁴¹ 10.5. cikk a)-d) pont.

⁴² 10.2. cikk (2) bekezdés, a)-i) pont. A megállapodás iparjogvédelmi rendelkezéseit a szakirodalom sokkal precízebben kidolgozottan tartja, mint például az alább ismertetendő EK-CARIFORUM megállapodásban foglaltakat. Lásd: ROFFE 2014. 22.

⁴³ 10.4. cikk.

⁴⁴ 10.6. cikk.

⁴⁵ 10.7. cikk (1) bekezdés.

⁴⁶ Uo. (2) bekezdés.

⁴⁷ 10.8. cikk.

⁴⁸ 10.9. cikk (1) bekezdés, a) pont.

⁴⁹ Uo. b) pont.

Erre irányuló megállapodás hiányában a felek saját maguk állapíthatnak meg irányadó szabályokat a díjak felosztására.⁵⁰

A műsorsugárzó szervezeteknek a felek kizárólagos jogot biztosítanak a sugárzott műsor tovább sugárzására, a sugárzott műsor rögzítésére és a televízió-műsorok nyilvános közvetítésére, illetve a közvetítés engedélyezésére vagy megtiltására, ha a közvetítésre belépődíj ellenében látogatható helyen kerül sor.⁵¹

A nemzetközi szerzői jogban bevett három lépcsős teszt keretei között ezekre a jogokra a felek korlátozásokat és kivételeket határozhatnak meg, melyek így csak olyan különleges esetekre korlátozódhatnak, amelyek nem sérelmesek a mű rendes felhasználására és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.⁵²

A képzőművészeknek a műalkotásokra vonatkozóan viszonteladási jogot (droit de suite) biztosítanak a részes felek. Ehhez kapcsolódóan véleménycserét folytatnak és információt osztanak meg a vonatkozó gyakorlatok és politikák tekintetében.⁵³

A hatásos műszaki intézkedések szándékos megkerülése ellen a felek megfelelő jogi védelmet biztosítanak. A védelem kiterjed az olyan eszközök, termékek vagy alkatrészek előállítására, importjára, forgalmazására, értékesítésére, bérbeadására, ezeket elősegítő reklámozására vagy kereskedelmi célú birtoklására, illetve olyan szolgáltatás nyújtására ellen, amelyek célja a műszaki intézkedés megkerülése, a megkerülés lehetővé tétele vagy megkönnyítése.⁵⁴

A műszaki intézkedések körébe sorolja a megállapodás valamennyi olyan technológiát, eszközt vagy alkatrészt, amely rendeltetésszerű működése révén azt a célt szolgálja, hogy megakadályozza vagy korlátozza a művek tekintetében az olyan cselekményeket, amelyeket valamely szerzői jog vagy szerzői joghoz kapcsolódó jog jogosultja nem engedélyezett. Hatásos az a műszaki intézkedés, amely a védett mű vagy más tárgy használatát a jogosult hozzáférés-ellenőrzés vagy védelmi eljárás alkalmazásával korlátozza. Ilyen különösen a kódolás, zavarás, másolásellenőrző mechanizmus.⁵⁵

A felek között létrejött megállapodás védi a jogkezelési információkat is. Ezek ellen irányulnak azon cselekmények, amelyek az információ eltávolítására vagy megváltoztatására, a védett művek forgalmazására, forgalmazási célú behozatalára, sugárzására vagy nyilvánosságához közvetítésre irányulnak. A felelősség megállapításának feltétele, hogy a jogsértő személy szándékosan cselekedjen, vagyis tudja, hogy cselekménye szerzői vagy kapcsolódó jogi jogosultak jogainak megsértését idézi elő, teszi lehetővé, könnyíti meg, vagy fedi el.⁵⁶ A megállapodás alkalmazásában jogkezelési információknak minősül mindaz, amely munkát vagy más tárgyat, a szerzőt vagy más jogtulajdonost, vagy a mű, illetve a más tárgy használatának feltételeivel kapcsolatos információkat azonosítja, jellemzően szám vagy kód.⁵⁷

A Koreai Köztársasággal kötött szabadkereskedelmi megállapodás is foglalkozik a szellemi tulajdonjogok érvényesítésével. E helyütt is a TRIPS III. része képezi a kiindulópontot, ám sokkal inkább a Jogérvényesítési irányelv nyelvezetét tükrözi. Ez alapján a

⁵⁰ Uo. (2)-(4) bekezdés.

⁵¹ Uo. (5) bekezdés a)-c) pont.

⁵² 10.11. cikk.

⁵³ 10.10. cikk.

⁵⁴ 10.12. cikk (1)-(2) bekezdés a)-c) pont.

⁵⁵ Uo. (3) bekezdés.

⁵⁶ 10.13. cikk (1) bekezdés a)-b) pont.

⁵⁷ Uo. (2) bekezdés.

szellemi tulajdonjogok megsértése esetére hatékony fellépést és ezt alátámasztó kiegészítő intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat ígérnek a szerződő felek.⁵⁸ Ezek az instrumentumok magukba foglalják a jogsértő magatartások megelőzését, a továbbiaktól való elrettentést és az egyéb jogorvoslatokat. Az intézkedések tisztességesek és méltányosak, hatásosak, arányosak és visszatartó erejűek kell, hogy legyenek. Nem lehetnek indokolatlanul bonyolultak vagy költségesek, a határidők nem lehetnek ésszerűtlenül hosszúak és nem okozhatnak indokolatlan késedelmet. A jogukat érvényesíteni szándékozók törekvései nem akadályozhatják a jogszerű kereskedelmet és nem lehetnek visszaélészszerűek.⁵⁹

A megállapodás a jogérvényesítés lehetőségét a szellemi tulajdonjogok jogosultjai részére tartja fenn, ide értve a felhasználásra engedély alapján jogosult személyeket és a közös jogkezelő szervezeteket.⁶⁰

A polgári jogi intézkedések, eljárások és jogorvoslatok tekintetében a részes felek bíróságainak lehetősége van arra, hogy elrendeljék a jogérvényesítő fél rendelkezésére álló banki, pénzügyi és üzleti dokumentumok közlését, oly módon, hogy a bizalmas információk ne szenvedjenek sérelmet.⁶¹

Amennyiben a jogérvényesítő fél által benyújtott bizonyíték arra enged következtetni, hogy szellemi tulajdonjogát megsértették vagy meg fogják sérteni, az illetékes bíróság azonnali és hatékony intézkedést rendelhet el a jogsértésre vonatkozó bizonyíték megóvása érdekében.⁶² Ilyen intézkedés lehet a jogsértő áru részletes leírása, az előállításához és/vagy forgalmazásához felhasznált anyagok és felszerelések, hozzájuk kapcsolódó dokumentumok lefoglalása. Ha a megsemmisülés kockázata igazolhatóan fennáll vagy bármely késedelem nagy valószínűséggel visszafordíthatatlan kárt okozna, ezen intézkedések megtételére a másik fél meghallgatása nélkül is sor kerülhet.⁶³

A jogérvényesítésben szükségessé válhat, hogy a bírósághoz forduló fél a lehető legtöbb információt tudja összegyűjteni a jogsértő cselekményről és az elkövető személyéről. Amennyiben indokolt és arányos a kérelem, az eljáró bíróság elrendelheti, hogy a szellemi tulajdonjogot sértő áruk vagy szolgáltatások eredetéről, a terjesztést végző hálózatról a jogsértést elkövető személy, vagy minden egyéb személy bocsássa rendelkezésre a nála fellelhető információkat.⁶⁴ Az információ magába foglalhatja az áruk vagy szolgáltatások előállítóinak, feldolgozóinak, forgalmazóinak, szállítóinak és más korábbi tulajdonosainak, illetve a kis- és nagykereskedőknek nevét és címét, valamint vonatkozhat az előállított, feldolgozott, kiszállított, átvett vagy megrendelt mennyiségekre, az érintett árukért és szolgáltatásokért fizetendő árra.⁶⁵ Az információ-szolgáltatás során figyelemmel kell lenni azon polgári vagy büntetőjogi eljárások során irányadó törvényi rendelkezésekre, amelyek átfogóbb tájékoztatásra való jogot biztosítanak a jogosultaknak, szabályozzák

⁵⁸ 10.41. cikk (1) bekezdés.

⁵⁹ Uo. (2) bekezdés a)-d) pont.

⁶⁰ 10.42. cikk a)-d) pont.

⁶¹ 10.43. cikk.

⁶² 10.44. cikk (1) bekezdés.

⁶³ Uo. (2) bekezdés.

⁶⁴ 10.45. cikk (1) bekezdés. Minden egyéb személynek kell tekinteni azt, akinek a birtokában kereskedelmi mennyiségben lelhető fel a jogsértő áru, aki kereskedelmi mértékben nyújtott jogsértő szolgáltatást, aki kereskedelmi mennyiségben végzett jogsértő tevékenységek során alkalmazott szolgáltatásokat vagy aki részt vett az áruk előállításában, feldolgozásában vagy forgalmazásában, illetőleg a szolgáltatások nyújtásában. Lásd: Uo. a) pont, i-iv. alpont.

⁶⁵ Uo. b) pont i-ii. alpont.

az információhoz való joggal való visszaéléssel kapcsolatos felelősséget, lehetővé teszi az információnyújtás megtagadását, ha az információ nyújtásával saját maga vagy közeli hozzátartozóinak jogsértésben való részességét ismerné be.⁶⁶ Ugyancsak figyelemmel kell lenni azon törvényekre, amelyek az információforrások bizalmasságának védelmét vagy a személyes adatok feldolgozását szabályozzák.⁶⁷

Az eljáró bíróságnak jogában áll előzetes végzést kiadni annak érdekében, hogy megakadályozza a szellemi tulajdonjogok megsértésével fenyegető helyzeteket. Kényszerítő bírság terhe mellett a jövőre nézve ugyancsak eltilthatják a jogsértőket a jogsértő magatartás tanúsításától, vagy a magatartás tanúsítását olyan garanciákhoz köthetik, amelyeknek célja a kártérítés biztosítása. Előzetes végzés kibocsátásának helye lehet olyan közvetítő szolgáltatóval szemben is, akinek a szolgáltatását szellemi tulajdon megsértésére harmadik fél veszi igénybe.⁶⁸ Előzetes végzés bocsátható ki annak érdekében is, hogy a jogsértő árukat lefoglalják vagy megsemmisítsék, megakadályozva ezzel a szóban forgó áruk kereskedelmi forgalomba kerülését.⁶⁹ Üzletszerű elkövetés esetén óvintézkedés keretében ugyancsak helye lehet a jogsértő személyek ingó és ingatlan vagyona lefoglalásának.⁷⁰

Korrekciós intézkedésként a jogsértő költségére – kivéve, ha különös méltánylást érdemlő esetkör mást nem diktál – a kereskedelmi forgalomból visszahívhatók, illetve véglegesen kivonhatók azok az áruk, amelyekről bebizonyosodik, hogy szellemi tulajdonjogot sértenek.⁷¹ A korrekciós intézkedések foganatosítása során figyelemmel kell lenni a jogsértés súlyosságára, az arányosság követelményére és harmadik felek esetlegesen fennálló jogos érdekére.⁷²

A részes államok bíróságai tiltó végzést is kibocsáthatnak.⁷³ E végzés teljesítésének elmaradása esetén bírság kiszabására kerülhet sor a végzésben foglalt intézkedés kikényszerítése végett. Tiltó bírósági végzés kibocsátásának helye lehet közvetítő szolgáltatókkal szemben is, amennyiben szolgáltatásaikat harmadik személyek szellemi tulajdonjogok megsértése céljából veszik igénybe.⁷⁴

Az ideiglenes és tiltó intézkedések alternatívájaként alkalmazható kártérítési kötelezettség megállapítása is, amennyiben a kártérítésre kötelezett félnek a jogsértő magatartás nem volt felróható és számára a fent nevezett intézkedések végrehajtása aránytalanul nagy kárt okozna. A kártérítésnek arányosan kell állnia a jogsértéssel.⁷⁵ A kártérítés megítélése során figyelembe kell venni többek között az elmaradt hasznot, illetve a jogsértő oldalán realizálódott jogalap nélküli gazdagodás mértékét, valamint a nem vagyoni kárt.⁷⁶ A kártérítés átalányösszegben is megállapítható, amely alapjául szolgálhat az elmaradt jogdíj összege.⁷⁷ Amennyiben a jogsértő fél felróhatóságát ki tudja menteni, előzetes megállapodás

⁶⁶ Uo. (2) bekezdés a)-d) pont.

⁶⁷ Uo. e) pont.

⁶⁸ 10.46. cikk (1) bekezdés.

⁶⁹ Uo. (2) bekezdés.

⁷⁰ Uo. (3) bekezdés.

⁷¹ 10.47. cikk (1)-(2) bekezdés.

⁷² Uo. (3) bekezdés.

⁷³ 10.48. cikk, (1) bekezdés.

⁷⁴ Uo. (2) bekezdés.

⁷⁵ 10.49. cikk.

⁷⁶ 10.50.cikk (1) bekezdés a) pont.

⁷⁷ Uo. b) pont.

alapján kártérítés kiszabására vagy a jogalap nélkül elért vagyoni előny jogosult részére való megtérítésére kerülhet sor.⁷⁸ Kártérítés kiszabására előzetes megállapodás alapján is sor kerülhet.⁷⁹ A kár viselésén túl a nyertes fél részéről felmerült indokolt és arányos perköltségek viselésére is kötelezhető a marasztalt fél, kivéve, ha ez a méltányosság elvébe ütközik.⁸⁰ A bírósági határozatokat a részes államok megfelelő rendelkezései szerint közzé kell tenni.⁸¹

Szerzői és szomszédos jogokat érintő eljárásokban ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek, illetve kapcsolódó jogi jogosultnak tekinteni, akinek a nevét a művön szokásos módon feltüntették.⁸²

A megállapodás értelmében a szerződő felek – az uniós elektronikus kereskedelmi szabályozással összhangban – meghatározott feltételek teljesülése esetén mentesíthetik a hálózatok/szolgáltatásuk igénybe vételével elkövetett jogsértésekért fennálló felelősség alól a *caching*, a *hosting* és a *mere conduit* szolgáltatókat⁸³

A megállapodás ugyancsak átveszi az uniós elektronikus kereskedelmi szabályozás általános nyomkövetés tilalmára vonatkozó előírását.⁸⁴ E kötelezettség hiánya természetesen nem azt jelenti, hogy a szolgáltatók ne lennének kötelesek haladéktalanul tájékoztatni az illetékes hatóságokat, amennyiben a szolgáltatásaikat igénybevevők jogellenes tevékenységéről tudomást szereznek. A tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a jogsértőt megfelelő módon azonosítani lehessen.⁸⁵

3. Kanada és az Európai Unió: a CETA

Kanada és az EU vezetői hét éves tárgyalás eredményeként 2016. október 30-án írták alá a néhány héttel korábban elfogadott CETA-t.⁸⁶ A megállapodás rendelkezéseinek többsége az Európai Parlament 2017. február 15-ei jóváhagyását követően előzetesen alkalmazható is.

A CETA szellemi tulajdonvédelemmel kapcsolatos általános rendelkezései között nevesíti, hogy a védelem célja az innovatív és kreatív termékek és szolgáltatások szerződő felek közötti előállításának és kereskedelmének elősegítése.⁸⁷ Az szellemi tulajdonvédelmi rendelkezéseknek a TRIPS szolgál alapként,⁸⁸ ugyanakkor a felek szabadon állapíthatják meg az intézkedések arányos átültetését saját jogrendszerükbe.⁸⁹ A megállapodás – igazodóan a TRIPS általános rendelkezéséhez – nem határoz meg szabályokat a szellemi tulajdonjogok kimerülésével kapcsolatban.⁹⁰ A jogérvényesítés vonatkozásában a felek

⁷⁸ Uo. (2) bekezdés.

⁷⁹ Uo. (3) bekezdés.

⁸⁰ 10.51. cikk.

⁸¹ 10.52. cikk.

⁸² 10.53. cikk.

⁸³ 10.63-10.65. cikk.

⁸⁴ 10.66. cikk (1) bekezdés.

⁸⁵ Uo. (2) bekezdés.

⁸⁶ Átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA) egyrészről Kanada, másrészről az Európai Unió és tagállamai között, 2016/0206 (NLE), 10973/2016, Brüsszel, 2016. szeptember 14.

⁸⁷ 20.1. cikk (a)-(b) pont.

⁸⁸ 20.2. cikk 1. bekezdés.

⁸⁹ Uo. 2. pont.

⁹⁰ 20.4. cikk.

nem kötelesek a jogsértéssel kapcsolatos információk felfedezésére, amennyiben azt a saját jogszabályaik nem teszik lehetővé.⁹¹

A szerzői jogok és a szerző joghoz kapcsolódó jogok védelmét a 20. Fejezet B. bekezdése tárgyalja. A jogvédelem alapját a BUE, a WCT/WPPT és a Római Egyezmény adja meg.⁹² A felek szabadon határozhatnak meg korlátozásokat a hangfelvételen rögzített előadások vonatkozásában.⁹³

A szerződő felek kizárólagos jogot biztosítanak az előadóművészeknek arra, hogy teljesítményüket sugározzák, beleértve a vezeték nélkül történő nyilvánossághoz közvetítés esetkörét, kivéve, ha a nyilvánossághoz közvetített előadás maga is egy már sugárzott előadásnak minősül, illetve ha a nyilvánossághoz közvetített előadást korábban már rögzítették.⁹⁴ A részes felek egyszeri, méltányos díjazást biztosítanak a jogosultnak, amennyiben a felhasználó kereskedelmi célból közlést, többszörözi, vezeték nélkül sugározza vagy bármely más módon a nyilvánossághoz közvetíti a hangfelvételt. A díjat az érintett előadóművészek és hangfelvétel-előállítók között kell felosztani. Amennyiben nincs megállapodás az előadó és a hangfelvétel-előállítója között, akkor a felek maguk között szabadon állapíthatják meg a jogdíj felosztásának mértékét.⁹⁵

A szerzőségi vélelem körében a megállapodás megállapítja, hogy szerzőnek azt kell elsődlegesen tekinteni, akinek a nevét a művön feltüntették, ekképpen ő az, aki mindenkit megelőzve jogosult jogsértések esetén bírósághoz fordulni. A vélelem ellenkező bizonyítása esetén megdől. Ezt a rendelkezést megfelelően alkalmazni kell a kapcsolódó jogi jogosultak teljesítményeire is.⁹⁶

A megállapodás meghatározza, hogy hatásos műszaki intézkedésnek tekint bármilyen technológiát, eszközt vagy alkatrészt, amely szokásos üzemeltetése mellett azt a célt szolgálja, hogy megakadályozzon vagy korlátozzon minden olyan cselekményt, amelyet a szerzői művek vonatkozásában az előadóművészek, hangfelvétel-előállítók nem engedélyeztek. Hatásos műszaki intézkedésnek minősül különösen a jelszavas védelem, a másolás-korlátozó eljárás, amely alkalmas arra, hogy a védelemhez fűződő érdek által elérni kívánt célt megvalósítsa.⁹⁷

A feleknek nem csak megfelelő műszaki intézkedésekkel kell a szerzői műveket védeniük, hanem kielégítő jogi védelmet és hatékony jogorvoslatot kell biztosítaniuk a hatásos műszaki intézkedések megkerülésével szemben,⁹⁸ amely magatartásokat a jogsértők tudatosan, vagy oly módon fejtenek ki, hogy a cselekmény jogsértő mivoltára legalább az eshetőleges szándékuk kiterjedt.⁹⁹ Ugyancsak ilyen jogsértő magatartásnak minősül a megkerülést lehetővé tevő eszköz nyilvánosság számára történő felkínálása,¹⁰⁰ gyártása, importálása vagy terjesztése, ha az eszközt vagy terméket elsődlegesen arra hozták létre, hogy a hatásos műszaki intézkedést

⁹¹ 20.5. cikk.

⁹² 20.7. cikk 1. bekezdés (a)-(d) pont.

⁹³ Uo. 2. bekezdés.

⁹⁴ 20.8. cikk 1. bekezdés.

⁹⁵ Uo. 2. bekezdés.

⁹⁶ 20.42. cikk 1-2. bekezdés.

⁹⁷ 20.9. cikk 1. bekezdés.

⁹⁸ Uo. 2. bekezdés.

⁹⁹ Uo. 3. bekezdés (a) pont, (i) alpont.

¹⁰⁰ Uo. (ii) alpont.

megkerülje,¹⁰¹ és kereskedelmi jelentősége az intézkedés kijátszására korlátozódik.¹⁰²

A jogkezeléssel kapcsolatos információk védelméről rendelkezve a részes felek megállapítják, hogy jogkezelési információknak minősül mindazon adat, amely alkalmas a művek, előadások vagy hangfelvételek, ezek szerzői, illetve kapcsolódó jogi jogosultjai, más jogosultak beazonosítására,¹⁰³ információt hordoz a művek felhasználására vonatkozó felhasználási feltételekről.¹⁰⁴ Ilyen információ lehet bármilyen szám vagy kód, amely az imént nevezett adatokat kifejezi, akár úgy, hogy a mű többszörözött példányához van csatolva vagy a nyilvánossághoz közvetítés, illetve nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel során megjelenik.¹⁰⁵ Az elektronikus jogkezeléshez kapcsolódó információk védelméért a részes felek megfelelő jogi védelmet és hatékony jogorvoslati lehetőségeket biztosítanak mindazon személyekkel szemben, akik tudatosan, vagy gondatlanságból követnek el jogsértő, engedély nélküli cselekményt, vagy másokat ilyen cselekmények elkövetésére rábírnak, a jogsértés elkövetését számukra lehetővé teszik, elősegítik vagy a jogsértés tényét elhallgatják.¹⁰⁶

Jogsértő cselekménynek tekintendő például, ha valaki eltávolítja vagy megváltoztatja az elektronikus jogkezelési információt, vagy a szerzői műveket és kapcsolódó jogi teljesítményeket engedély nélkül terjeszti, terjesztésre a részes állam területére importálja, sugározza, nyilvánossághoz közvetíti vagy a nyilvánosság számára lehívásra hozzáférhetővé teszi oly módon, hogy tudja, vagy megfelelő gondosság mellett tudnia kell, hogy az elektronikus jogkezelési információt engedély nélkül eltávolították vagy megváltoztatták.¹⁰⁷

A kor szellemét maximálisan szem előtt tartva a CETA is kifejezetten rendelkezik a közvetítő szolgáltatók felelősségéről,¹⁰⁸ amely akkor áll fenn, ha ismeretlen személyek a szolgáltató hálózatát felhasználva végeznek jogsértő cselekményeket.¹⁰⁹ Az uniós elektronikus kereskedelmi irányelvvel összhangban közvetítő szolgáltatóknak minősíti a megállapodás a tárhely-szolgáltatókat, az automatikus tárolási lehetőséget (*caching*), illetve az egyszerű adattovábbítást (*mere conduit*) biztosító szolgáltatókat. Ezen felül a szolgáltatás ezen formája lefedheti még az információhoz való hozzáférés biztosítása kereső eszköz segítségével, amely alkalmas arra, hogy a jogvédett tartalmakról másolatot készítsen, ezeket pedig a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegye.¹¹⁰ A megállapodás a szolgáltatók típusainak meghatározásán túl rendelkezik a vonatkozásukban fennálló felelősségkorlátozás kereteiről is, kimondva továbbá, hogy a megállapodás a közvetítő szolgáltatók tekintetében nem keletkeztet a szolgáltatásaik általános nyomon követését eredményező kötelezettséget.¹¹¹

A CETA külön hangsúlyozza, hogy a filmszínházi videós rögzítések (*camcording* vagy *bootlegging*) jogellenes, adott esetben büntetőjogilag üldözendő cselekmények.¹¹²

¹⁰¹ Uo. (b) pont (i) alpont.

¹⁰² Uo. (ii) alpont.

¹⁰³ 20.10. cikk 1. bekezdés (a) pont.

¹⁰⁴ Uo. (b) pont.

¹⁰⁵ Uo. (c) pont.

¹⁰⁶ Uo. 2. bekezdés.

¹⁰⁷ Uo. (a)-(b) pont.

¹⁰⁸ 20.11. cikk.

¹⁰⁹ Uo. 1. pont.

¹¹⁰ Uo. (a) pont.

¹¹¹ Uo. 3. bekezdés.

¹¹² 20.12. cikk.

A megállapodás rögzíti, hogy a jogérvényesítés során az eljárásoknak igazságosnak és méltányosnak kell lenniük, kerülniük kell a szükségtelen bonyolultságot, a magas költségeket, az ésszerűtlen határidőket és késedelmet. Az eljárások során szem előtt kell tartani a jogszerű kereskedelem akadálytalan működését.¹¹³ Biztosítani kell továbbá az arányosságot az okozott jogsértés foka, harmadik személyek jogos érdeke és az alkalmazandó intézkedések, jogorvoslatok és jogkövetkezmények között.¹¹⁴ Jogérvényesítésre jogosult személynek kell tekinteni a szellemi tulajdonjogok jogosultját, azt, aki a művek jogszerű felhasználására jogot szerzett, ami a jogérvényesítésre is feljogosítja, a közös jogkezelő szervezeteket és a professzionális jogvédő testületeket.¹¹⁵

A szellemi tulajdonjogok üzletszerű megsértése esetén az igazságszolgáltató szervek részére a megállapodás jogot biztosít arra, hogy az arányosság követelményét szem előtt tartva bizonyítékok, információk – akár banki és pénzügyi adatok, kereskedelmi dokumentumok – nyújtását írják elő. Mindezekre az ellenérdekű fél megfelelő ellenőrzése mellett kerülhet sor.¹¹⁶ A bizonyítékok megőrzése végett a bíróságoknak joguk van hatékony ideiglenes intézkedést elrendelni.¹¹⁷ Az ideiglenes intézkedésnek pontosan meg kell határoznia az intézkedés körét, amelyek végrehajtásához nem szükséges az ellenérdekű fél meghallgatása, különösen, ha azzal késleltetnék az igényérvényesítést vagy visszafordíthatatlanul károsítanák a jogosult jogos érdekeit. Ilyen lehet például a bizonyítékok megsemmisítésének nyilvánvaló veszélye.¹¹⁸

A bizonyítékok gyűjtése mellett a jogérvényesítő félnek joga van a bíróságtól kérni, hogy rendelje el információ szolgáltatását a jogsértő vagy a feltételezett jogsértő részéről. Az információ tartalmazhat adatot a jogsértő személyről és a jogsértő cselekményről, a jogsértéssel érintett művekről, továbbá lehetőség van olyan információ gyűjtésére is, amely a jogsértéssel érintett harmadik személyről szolgált azonosításra alkalmas adatot.¹¹⁹

Az ideiglenes intézkedésnek azonnalinak és hatásosnak kell lennie, irányulhat közvetlenül a jogsértő fél ellen, vagy ha az arányosság követelménye nem szenved sérelmet, harmadik személy ellen. Az intézkedésnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy megakadályozza a jogsértő cselekmény megvalósulását, különösen a jogsértő termékek és művek kereskedelmi forgalomba helyezését.¹²⁰ Ideiglenes intézkedésként az adott tagállam bírósága elrendelheti a jogsértő tartalom elkobzását és őrizetbe (letétbe) helyezését,¹²¹ a jogsértő bankszámlájának befagyasztását és más vagyontárgyak lefoglalását. Ennek érdekében az illetékes hatóságoknak jogában áll az érintett banktól a releváns információk igénylésére.¹²² A jogosultak kérelmére a bíróság elrendelheti a jogsértő tartalmak kereskedelmi forgalomból való kivonását, megsemmisítését a jogsértő költségére, kivéve, ha ezt különös méltánylást érdemlő körülmények nem teszik lehetővé.¹²³

¹¹³ 20.32. cikk 1. bekezdés.

¹¹⁴ Uo. 2. bekezdés.

¹¹⁵ 20.33. cikk (a)-(d) pont.

¹¹⁶ 20.34. cikk.

¹¹⁷ 20.35. cikk 1. bekezdés.

¹¹⁸ Uo. 2. bekezdés.

¹¹⁹ 20.36. cikk.

¹²⁰ 20.37. cikk 1. bekezdés.

¹²¹ Uo. 2. bekezdés.

¹²² Uo. 3. bekezdés.

¹²³ 20.38. cikk 1-2. bekezdés.

A polgári eljárásban a bíróságoktól a jogosultak kérhetik, hogy bocsássonak ki végzést annak megakadályozása céljából, hogy jogsértő tartalmak forgalomba kerüljenek.¹²⁴ A jogsértő felet a bíróság kötelezheti, hogy fizessen kártérítést és térítse meg jogalap nélküli gazdagodással elért vagyoni előnyt is.¹²⁵ A kár mértékének meghatározásánál a bíróság figyelembe veheti az elmaradt hasznot is.¹²⁶ Alternatív lehetőségként a bíróság az elmaradt jogdíj megfizetését is előírhatja.¹²⁷ A ugyancsak megállapodás rögzíti, hogy a marasztalt fél köteles megfizetni a perköltségeket és más kiadásokat.¹²⁸

III. Összefoglaló gondolatok az EU három szabadkereskedelmi megállapodásáról

Az előző fejezetben a lehető legalaposabban igyekeztünk áttekinteni a három választott szabadkereskedelmi/gazdasági partnerségi megállapodás szerzői jogokkal és különösen azok érvényesítésével kapcsolatos rendelkezéseit. Igaz, hogy a szakirodalom főleg az iparjogvédelem területén látja igazoltnak,¹²⁹ ám a szerzői jogi passzusoknál is észlelhető, hogy az EU egyre kifinomultabb szabályozási mintát követett az újabb és újabb megállapodások megkötésekor.

A karibi-térség országaival kötött gazdasági partnerségi megállapodásban csekély anyagi jogi rendelkezés található, sokkal inkább dominál benne a jogérvényesítés. A Dél-Koreával kötött szabadkereskedelmi megállapodás ezzel ellentétben nagyon széleskörű anyagi jogi rendelkezéseket tartalmaz a jogérvényesítési klauzulákon felül. E különbséget elsődlegesen a jogvédelem szintjében megfigyelhető különbségek indokolják. Az EK-CARIFORUM megállapodás szövegéből is kiténik, hogy nekik még több olyan multilaterális megállapodást is implementálniuk kell, amelyek a jogvédelem szintjét nemzetközi mércével mérten is emelni fogja. Dél-Korea szerzői jogvédelme (és általában vett szellemi tulajdonvédelme) az erős koreai gazdaság miatt is eleve magas szintű volt, mégis – a nemzetközi megállapodásokhoz való csatlakozás elmaradása folytán – hiányoztak belőle olyan anyagi jogi szabályok, amelyek az uniós *acquis communautaire*-ben fellelhetők, így például a követő jog intézménye, a *post mortem auctoris* 70 éves védelmi idő, vagy egyes vagyoni jogok széles(ebb) körű meghatározása.¹³⁰

Ezekhez képest a fejlett, ám *common law* eredetű szerzői jogi (copyright) szisztémával rendelkező Kanadával kötött átfogó szabadkereskedelmi megállapodás csekélyebb körben tartalmaz anyagi jogi előírásokat, így például a Kanada által következetesen alkalmazott, a

¹²⁴20.39. cikk 1. bekezdés.

¹²⁵20.40. cikk 1. bekezdés (a) pont (i)-(ii) alpont.

¹²⁶Uo. b) pont.

¹²⁷Uo. 2. bekezdés.

¹²⁸20.41. cikk.

¹²⁹ROFFE 2014. 21., 24. és 29.; MOERLAND 2017. 764.

¹³⁰Ezzel együtt is világosan látható, hogy a megállapodásnak Dél-Korea széles körben igyekszik eleget tenni. Az ország 2013-ban meghirdette a „kreatív gazdaság” politikáját, ennek elérése érdekében erősítette szellemi tulajdonvédelmi szabályozását, létrehozta a Szellemi Tulajdonvédelem Elnöki Tanácsát, meghosszabbította a szerzői művek védelmi idejét a *post mortem auctoris* 70 éves szintre, valamint csatlakozott számos nemzetközi szellemi tulajdonvédelmi egyezményhez. Lásd: Civic Consulting and the Ifo Institute: *Evaluation of the Implementation of the Free Trade Agreement between the EU and its Member States and the Republic of Korea Interim Technical Report Part 1: Synthesis Report*, June 2017: p. 159.

BUE hatályos előírásának megfelelő, *post mortem auctoris* 50 éves védelmi időt sem írta felül. Ehelyett az uniós jogérvényesítési joganyag került elsősorban elhelyezésre a megállapodásban.¹³¹ Ugyancsak a fokozatos fejlődést igazolja, hogy az internetes környezetre vonatkozó (elektronikus kereskedelmi) passzusok sem azonnal 2006-ot követően, sokkal inkább csak a jelen évtizedben kerültek be a megállapodások szövegeibe.

Fontos, hogy az EU (és egyébként ehhez hasonlóan az Egyesült Államok) által kötött szabadkereskedelmi megállapodások aszimmetrikus, vagyis elsősorban a szerződő felek közül az erősebb, konkrétan az EU (illetve az Egyesült Államok) számára kedvező rendelkezéseket tartalmaznak.¹³² Ez a többdimenziós aszimmetria számos példán keresztül tetten érhető. Így például a megállapodások olyan nemzetközi szerződések követését írják elő, amelyeket az EU már régen a jogrendje részévé tett (vagyis rá nézve semmilyen új kötelezettséget nem keletkeztet), illetve magukon a tételes előírásokon. Így az EU által kötött TRIPS-plusz szabadkereskedelmi megállapodások vagy szélesebb jogvédelmet, vagy pedig hatékonyabb jogérvényesítés várnak el a szerződő felektől.¹³³

Hasonlóan árulkodó, ahogy az EU a jogérvényesítési szabályanyagát (és alapvetően a jogérvényesítési irányelvet, a legújabb megállapodásokban az elektronikus kereskedelmi irányelvet, és alkalmasint az InfoSoc irányelv egyes előírásait) szinte szó szerint átültette a szabadkereskedelmi és gazdasági partnerségi megállapodásokba. E rendelkezések minden esetben a TRIPS-plusz logika szerint jelennek meg a megállapodásokban, méghozzá elsősorban oly módon, hogy az uniós normákból is ismert fékek és ellensúlyok szinte kivétel nélkül vagy kimaradtak, vagy csak feltételesen rendelték őket alkalmazni. Különösen igaz ez a bizonyítékok kezelése, az információhoz jutás és az előzetes intézkedések vonatkozásában.¹³⁴ Hasonlóan látványos, ahogy például az EU Dél-Koreával kötött megállapodása felszámolta¹³⁵ a TRIPS azon opcionális előírását, amely szerint a szerződő felek nem kötelesek előírni ideiglenes intézkedés alkalmazását a jóhiszeműen cselekvő jogsértőkkel szemben.¹³⁶ További elemzések a versenyjogi korlátozások áttemelését hiányolják a megállapodásokból.¹³⁷

Ugyanígy a TRIPS-plusz logikának felel meg a korlátozások és kivételek limitált beemelése a megállapodásokba. Ennek eredményeként az EU szerződő partnerei, feltéve,

¹³¹ROFFE 2014. 25-26.

¹³²SEUBA, Xavier: *Implementation Issues Arising from Intellectual Property Chapters Contained in Trade Agreements Between the EU and Developing Countries*. In: Drexl, Josef – Ruse-Khan, Henning Grosse – Nadde-Phlix, Souheir (ed.): *EU Bilateral Trade Agreements and Intellectual Property: For Better or Worse?* MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law 20, Springer, Berlin – Heidelberg, 2014. 294. Seuba ugyanitt jelezte, hogy ugyancsak aszimmetrikus szabályozásként értékelhető, ha az EU az egyes szabadkereskedelmi megállapodásokban eltérő, esetről-esetre változó előírásokat helyez el.

¹³³ROFFE 2014. 23-24.; JAEGER, Thomas: *IP Enforcement Provisions in EU Economic Partnership Agreements*. In: Drexl et al. 2014. 192.; Josef Drexl: *Intellectual Property and Implementation of Recent Bilateral Trade Agreements in the EU*. In: Drexl, Josef – Ruse-Khan, Henning Grosse – Nadde-Phlix, Souheir (ed.): *EU Bilateral Trade Agreements and Intellectual Property: For Better or Worse?* MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law 20, Springer, Berlin – Heidelberg, 2014. 267.; MOERLAND 2017. 765.

¹³⁴Lásd részletesen: JAEGER 2014. 194-198.; SEUBA 2014. 299-302.

¹³⁵Vö.: EU-Dél-Korea megállapodás, 10.48. cikk.

¹³⁶„A Tagok nem kötelesek ilyen felhatalmazást adni olyan védett tárgyak tekintetében, amelyeket valamely személy azt megelőzően szerzett vagy rendelt meg, mielőtt tudomására jutott – vagy tudomására kellett volna kellő alapon jutnia –, hogy az ilyen tárgyakkal való foglalkozás szellemi tulajdonjog-sértést von maga után.”
Lásd: TRIPS Megállapodás, 44. cikk (1) bekezdés 2. mondat.

¹³⁷SEUBA 2013. 945.

hogy e fékeket és ellensúlyokat nem rögzítik saját nemzeti joganyagukban, az EU-ban fennálló szerzői joganyagnál is szigorúbb szabályozást kell, hogy életbe léptessenek saját területükön.¹³⁸ Mi több, külön jelentősége van ezeknek a TRIPS-plusz rendelkezéseknek abból a szempontból is, hogy a TRIPS-ben rögzített legnagyobb kedvezményes elbánás elvéből¹³⁹ következően az EU-val szerződő tagállamok automatikusan és feltétel nélkül kötelesek lesznek a szabadkereskedelmi megállapodásban foglaltakat *erga omnes*, tehát más államok jogosultjainak is biztosítani.¹⁴⁰

A TRIPS megszövegezésekor az Egyesült Államok egy olyan javaslattal állt elő, amely kizárta volna a legnagyobb kedvezményes elbánás elvének az alkalmazását a regionális kereskedelmi megállapodásokra nézve.¹⁴¹ A megállapodás végső szövege ezzel ellentétben kivételt csak korlátozottan esetekben tesz lehetővé. A jelen esetben legfontosabb passzus szerint

„[e]z alól a kötelezettség alól kivételt képeznek a Tag által nyújtott olyan előnyök, kedvezmények, kiváltságok vagy mentességek, (...)

d) amelyek a szellemi tulajdon oltalmára vonatkozó, a WTO Egyezmény hatálybalépését megelőzően hatályba lépett nemzetközi szerződésekből következnek, amennyiben ezekről a szerződésekről értesítik a TRIPS Tanácsot, és ezek nem képeznek önkényes vagy indokolatlan megkülönböztetést más Tagok állampolgáraival szemben.”¹⁴²

A szerzői jogok további korlátozása a jogosultak terjesztési jogának kimerülése. A három elemzett megállapodás egyöntetűen elvetette a jogkimerülés nemzetközi szintre emelését, meghagyva azt a belső jog szabályozási kérdésének. Ily módon az EU számára továbbra is lehetővé vált a regionális jogkimerülés alkalmazása. Így az EU a kereskedelmi partnereinek a területén jogszerűen forgalomba hozott műpéldányoknak az unió területére történő beáramlását továbbra is megakadályozhatja.

Valamennyi példa azt igyekszik alátámasztani, hogy az EU miként terjeszti ki saját, magasabb szintű joganyagát a szerződő partnereire. Ha elvétele is, de találni olyan példát is, amikor az EU nem transzplantálta az *acquis communautaire* valamely speciális előírását. Így például a CARIFORUM-államokkal és Dél-Koreával kötött megállapodás tartalmazza a jogvédett tartalmak körében az adatbázisokat,¹⁴³ azonban az adatbázis-előállítók az EU területén garantált *sui generis* védelem nem került beemelésre a megállapodásra.¹⁴⁴ Ezt az óvatosságot két ok valamelyikével lehet magyarázni. Elképzelhető, hogy a célországok csekélyebb hajlandóságot mutattak e szabályok átültetésére és az adatbázis-előállítók magas szintű védelmére. Másrészt, az is elképzelhető, hogy a fentebb említettek szerint a legnagyobb kedvezményes elbánás elvének kötelező alkalmazandóságától maga az EU rettent meg. A *sui generis* adatbázis-védelem ugyanis jelenleg is kizárólag az EU területén alkalmazandó. A jogvédelem *erga omnes* hatályú kiterjesztése azt jelentené, hogy az EU a

¹³⁸ ROFFE 2014. 26.; MOERLAND 2017. 765-766.

¹³⁹ „A szellemi tulajdon oltalmával kapcsolatban a Tagok bármelyike által bármely más ország állampolgárának biztosított előnyt, kedvezményt, kiváltságot vagy mentességet azonnal és feltétel nélkül meg kell adni valamennyi többi Tag állampolgárainak.” TRIPS Megállapodás, 4. cikk első mondat.

¹⁴⁰ ROFFE 2014. 26.

¹⁴¹ ALEMAN 2014. 67.

¹⁴² TRIPS Megállapodás, 4. cikk d) pont.

¹⁴³ Lásd: EK-CARIFORUM megállapodás, 139. cikk 3. bekezdés; EU-Dél-Korea megállapodás, 10.2. cikk, 2. bekezdés, a) pont.

¹⁴⁴ DREXL 2014. 271.

karibi országok és Dél-Korea mellett például az adatbázisokban erős (bár azok védelmét teljesen másként megoldó) Egyesült Államoknak is hatalmas kedvezményt nyújtana.

Mindezek tükrében, különösen a TRIPS-plusz logikában rejlő veszélyek, illetve a megállapodások aszimmetrikus szerkesztése miatt, nem véletlen, hogy a Max Planck Intézet 2013-as dokumentumában szisztematikusan összefoglalta, hogy melyek azok az alapvető részkérdések, amelyet valamennyi, az EU-val kötendő bi- vagy multilaterális gazdasági megállapodás alkalmával „érdemes” áttekintenie az EU-val tárgyalóasztalhoz ülő harmadik országoknak.¹⁴⁵ Azt sem szabad ugyanakkor elfelejteni, hogy az elemzett (és természetesen a tanulmányban nem említett) szabadkereskedelmi megállapodások az EU-ra nézve is rónak implementációs terheket. Találhatók bennük ugyanis olyan előírások, így például a szándékos és kereskedelmi mértékű szerzői jogsértések esetére rendelt büntetőjogi intézkedések,¹⁴⁶ amelyek jelenleg nem képezik a harmonizált uniós joganyag részét. Ezen átültetésének elmaradása esetén azonban az EU maga sértené meg a megállapodásokból folyó nemzetközi kötelezettségeit.

¹⁴⁵Max Planck Institute (2013) 1-4.

¹⁴⁶Lásd különösen: EU-Dél-Korea megállapodás, 10.57-61. cikkek. Bizonyos olvasat szerint ez sem véletlenül történt. Az EU így közvetve érte el azt, hogy a büntetőjog is a harmonizáció tárgyává váljon, és hogy letörhesse a tagállami ellenállást e jogterület (legalább részleges) egységesítésével szemben. Lásd: DREXEL 2014. 273-274.